

Sotsiaalkindlustusamet

info@sotsiaalkindlustusamet.ee

Meie: 14.10.2024 nr 56

Eesti Puuetega Inimeste Koja ettepanekud seoses abivahenditega

Eesti Puuetega Inimeste Koda tänab Sotsiaalkindlustusametit 26.08 toimunud arutelu eest abivahendite korralduses. Saadame kokkuvõtvalt EPIKoja võrgustiku ettepanekud.

Abivahenditega kaasnev bürokraatia inimesele

Abivahendite süsteemis orienteerumine on inimese jaoks keeruline. Inimestelt tuleb rohkelt tagasisidet, et **koormav on abivahendite tõendite paljusus ühel inimesel. Lisaks erinevad kehtivusajad erinevatel tõenditel, mis tekitavad palju segadust.** Näiteks, inimene läheb ostma abivahendeid ning tal on 3 erinevat tõendit – mähkmed, kargud ja potitool, ja abivahendi ettevõttes selgub, et üks nendest tõenditest on aegunud ning inimesel jääb ost sooritamata ning ta peab tegema veel kaks lisaliigutust (minema uuendama abivahendi tõendit ja pöörduma uuesti ostma abivahendit).

Lisaks tekitab segadust asjaolu, et kui abivahendi vajadus on olemas rehabilitatsiooniplaanis, siis pole abivahendi tõendit vaja. Paljudel juhtudel vaatamata rehabilitatsiooniplaanile tõendeid siiski küsitakse ning inimesed otsivad, et spetsialist neile selle kirjutaks. Kahjuks ei oska sageli ka spetsialistid inimest juhendada, sest neil puudub vastav info ning segadust tõenditega on palju. Näiteks, sügava liitpuudega lapse rehabilitatsiooniplaanis on olemas, et ta vajab mähkmeid. Lapsevanem on vahepeal eraldi võtnud perearsti käest ka abivahendi tõendi. Lapsevanem pöördub mähkmete ostmiseks abivahendi ettevõttesse ja talle öeldakse, et tõend on kehtetu, kuigi lapsel on olemas ka kehtiv rehabilitatsiooniplaan.

On ka juhtumeid, et inimesed pöörduvad spetsialistide poole, kes pole SKA lepingupartnerid ning öeldakse, et seetõttu ei saa tõendit kirjutada.

EPIKoja võrgustiku hinnangul on spetsialistide teadlikkus, millal ja millist tõendit väljastada, madal, mistõttu tuleb tegeleda eelkõige nende teadlikkuse tõstmisega, et inimene saaks abi just sealt, kuhu ta oma murega pöördub. Nagu me omavahelisel kohtumisel abivahendi talituse töötajatega tõdesime, siis probleeme on ka pere- ja eriarstide teadlikkusega. On ebaõiglane ja koormav, et inimene peab jooksuma asutuste vahel, kus spetsialistid jagavad teadmatusest väärinfot või ei oska inimest õigesse kohta juhatada.

Järgnevalt ettepanekud bürokraatia vähendamiseks:

- Muutumatute diagnoosidega inimestel pikendada abivahendit tõendi pikkust, näiteks üks võimalus siduda puude raskuastme pikkusega. Kui 2025. aastast seotakse abivahendid puudest lahti, siis vaadata ka konkreetsemalt seisundeid/diagnoose.
- Võimaldada abivahendite summeerimist – ettepanek on summeerida abivahendite väljaostmist, mida on lubatud teatud tükkide arv kuus, näiteks mähkmed, põlled vms. Ettepanek on näiteks 3 kuu varu ostmise võimalus. Igakuine varude täiendamine on paljude lisavajadustega inimese puhul mahukas lisatöö, mille lihtsustamine aitaks kaasa inimeste/perede asjaajamiskoormuse vähendamisele
- Võimaldada soetada ratastoolikott ja -padi ratastooliga sama tõendiga, kuivõrd need abivahendid kuuluvad kokku ning iga tarviku eraldi taotlemine on halduskoormus nii kasutajale kui riigile.
- Muuta väljaostetud abivahendite remonti soodsamaks - juhul kui ratastoolikasutaja ostab ratastoolile 2 paari tagarattaid, siis esirattaid tal ühe aasta jooksul enam võimalik soodushinnaga osta pole, kuigi aktiivsel ratastoolikasutajal võib rattaid rohkem kuluda.
- (Jala)proteeside riiklikult määratud kasutusaeg 7 aastat on aktiivsetele kasutajatele liiga pikk - protees kulub aktiivsel kasutusel ühe aastaga. Sama kehtib proteeside lisaosade (hülss, hülsi pehmendus, silikoonsukk) kohta. Erimenetluse kaudu lisa taotlemine on halduskoormus nii kasutajale kui ka riigile. Ettepanek on lühendada riiklikult määratud kasutusaega 7 aasta peale 1 aasta peale. Ettepaneku rakendamisel kaob vajadus pika ja tülika erimenetluse tegemiseks.

- Ettepanek on suurendada õigust saada 2 ratastooli üheaegselt ilma erimenetluseta, et oleks vahetamise võimalus, näiteks üks ratastool toas kasutamiseks või õues sõitmiseks, et tagada elementaarne hügieen oma kodus, tööl või haridusasutuses. Samuti on see oluline, et olukorras, kus juhtub, et ratastooli rehvi lõhkeb või mõni muu varuosa vajab remonti, saaks inimene ilma lisakoormuseta jätkata oma igapäevaste toimetustega.
- Ratastoolikasutajad toovad välja, et on koormav maksta ratastooli transpordi eest eraldi, kui on vajadus selle transpordiks abivahendi ettevõttest koju või hooldusesse arvestades, et ratastooli rendihind kuus on kulukas. Ratastoolikasutajad kasutavad üldjuhul mitmeid abivahendeid ning erinevate abivahendite rendi ja ostu kulu igakuiselt on märkimisväärne. Ettepanek on võimaldada ratastooli transporti ettevõttest koju või hooldusesse olemasoleva rendihinna sees.
- Liikumisabivahenditel (elektrirollerid, elektrilised abirattad, kaasaskantavad kaldteed) on praeguse regulatsiooni järgi omaosalus 30%, mis on liialt koormav. Ettepanek on viia need liikumisabivahendid sarnaselt teistega üle 10% omaosalusele.
- Toimetulekut toetavate abivahendite (näiteks söötmisrobot) lisamine riigipoolse soodustusega abivahendite nimekirja.
- Online keskkonna loomine, et igal teenusekasutajal oleks võimalik näha ostetud abivahendeid ja samast kohast tellida ka uusi tooteid.
- **Erimenetluse käigus enne eitava otsuse tegemist inimesega kontakteerumine, et tehtavat otsust selgitada – kontaktis võivad tulla veel välja asjaolud, mida kumbki osapool ei osanud taotlemise protsessis arvestada ning mis võivad mõjutada ka otsust. Seega leiame, et enne otsuse tegemist tuleb konsulteerida erialaühingutega, et veenduda, kas eitava otsuse tegemine on põhjendatud või mitte. Vaided ja täiendav asjaajamine on oluliselt koormavam nii inimesele kui ka riigile, kui täiendav telefonikõne asjaolude selgitamiseks, lisainfo saamiseks.**

Kuulmisabivahendite ettepanekud

2023. aasta määruse kooskõlastusringil andis Sotsiaalministeerium EPIKojale tagasiside, et 2023. aasta oktoobris plaanitakse hakata põhjalikumalt analüüsima kuulmisabivahendite valdkonda. Tänapäevani pole tehtud ettepanekute osas rohkem tagasisidet tulnud ega ka Eesti Vaegkuuljate Liiduga arutelusid peetud. Palume informatsiooni, mis antud ettepanekutega edasi on tehtud või plaanitakse teha.

- Palume tõsta kommunikatsioonivõimendid (kood 22.06.06) kuulmisabivahenditest (22.06.12) eraldi. Hetkel on kommunikatsioonivõimendite juurde kirjutatud välistava koodina: v.a koodidega 22.06.12, 22.06.15 ja 22.06.21 tehingu teostanud isik. Samuti on kuuldeaparaatide juurde kirjutatud välistava koodina v.a koodiga 22.06.06, 22.06.12 tehingu teinud isik. Nimetatud muudatus on vajalik selleks, et inimene, kes on ostanud kommunikaatori, saaks soetada ka kuuldeaparaadi. Kommunikaaator on sageli esimene kuulmisabivahend, kui inimesele veel ei ole kuuldeaparaati väljastatud. Ei ole õiglane abivajaja suhtes panna ta ootama 5 aastat, enne kui ta saab soodushinnaga kuuldeaparaadi.
- Palume lisada abivahendite nimekirja ka kuuldeaparaatide lisatarvikud. Implantaatidel on lisatarvikute soetamise võimalus olemas (kood 22.06.21.03). Kuuldeaparaatidel on samuti vaja lisatarvikuid- filtreid, ressiivereid, kuivatustablette, akulaadijaid, akupanku, patareisid jm). Kuna implantaatidel on see summa 375 eurot aastas, siis paluksime sama võimalust ka kuuldeaparaatide osas.
- Palume eraldada kuuldeaparaadi individuaalne otsik (kood 22.06.12.04) kuulmisabivahenditest eraldi (22.06). Ei ole õiglane, et ainult need inimesed saavad soodushinnaga uue individuaalotsaku, kellel on kehtiv, ehk 4 aastat vana aparaat. Paljud inimesed ostavad kuuldeaparaadi välismaalt, nemad ei saa sel juhul soetada Eestis individuaalotsakut soodushinnaga. Lisaks on paljudel inimestel töökorras aparaadid kasutusel rohkem kui 4 aastat, ei ole mõistlik osta selle jaoks uus kuuldeaparaat, et saada soodushinnaga uus individuaalotsak. Samas on individuaalotsakut sageli vaja uuendada 1 kord aastas. Ainus lahendus on eraldada määrusest abivahendite nimekirjast otsik aparaadist. Hetkel on määrukses sees lause, et otsik on: koodiga 22.06.15, 22.06.21.01 tehingu teostanud isikule. Meil ei ole selgust, kas otsiku saab osta ka inimene, kelle aparaat on 5 aastat tagasi soetatud?

- Palume võimaldada kuulmisimplantaadi kasutajal soetada implantaadi kehtivusajal ka kuuldeaparaat. Sageli on inimesel ühes kõrvas implantaat, teises kasutab kuuldeaparaati. Praegune määrus aga kahte erinevat abivahendit korraga ei võimalda. Määruses on piirang, et ka implantaadi protsessorit ei saa siis, kui on ostetud kommunikatsioonivõimendi. Palume seda piirangut selgitada.

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Maarja Krais-Leosk

Tegevjuht

Eesti Puuetega Inimeste Koda

Kristi Kähär

Toetuste ja teenuste nõunik

+372 5401 0462

kristi.kahar@epikoda.ee